

7. European Court of Auditors / Mission, Vision, Values & Strategic Objectives. URL: https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/2008_MISSION_VISION_VALUES/2008_EN.PDF.

8. Official Journal of the European Union. Court of Justice of the European Union. *Access to European Union Law*. URL: https://eur-lex.turopa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=LEGISSUM:eu_court_justice.

9. Rules of Procedure of the Court of Auditors. *Access to European Union Law*. URL: https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/RULES_PROCEDURE_2010/RULE_PROCEDURE_2010_EN.PDF

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-570-2-47>

Кондрацький О. М.,

*аспірант кафедри публічного управління, туризму
та готельно-ресторанної справи*

Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського

Науковий керівник: Бельська Т. В.,

доктор наук з державного управління, професор,

професор кафедри публічного управління,

туризму та готельно-ресторанної справи

Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського

м. Київ, Україна

АРХЕТИПИ В МІСЬКОМУ САКРАЛЬНОМУ ПРОСТОРИ

У контексті військових дій на території України, які тривають з 2014 року і загострилися з повномасштабним вторгненням РФ в 2022 році, набули потужного символічно-сакрального значення архетипи спротиву, національної гідності, культурної пам'яті та єдності.

Архетипи: Воїна, Мудреця, Матері захисниці, Серце нації – це глибинні універсальні образи, моделі поведінки та символи, які живуть у колективному несвідомому (за К. Г. Юнгом) і проявляються в культурі, міфології, духовному житті, архітектурі, тощо. Сакральні точки Києва стали маркерами єднання нації та її трансформації, а відвідування сакральних точок активізує внутрішні архетипи, сприяє глибокому осмисленню себе як частини більшого цілого простору.

Простір є базою створення середовища, у якому виникають усі життєві процеси. Водночас він постійно змінюється внаслідок людської діяльності. Важливо розуміти, яким чином простір впливає на людину,

що перебуває в його межах, і як він взаємодіє з іншими просторами. Тобто особу слід розглядати у нерозривній взаємодії з середовищем, в якому вона існує.

Найціннішими для нас залишаються архітектурні форми, що існують у культурі людства тисячоліттями. Вони органічно впліталися у світогляд давньої людини й через свідомі чи підсвідомі уявлення закарбовувалися у просторових образах. Незважаючи на довгий шлях соціального розвитку, антропологічні риси людини залишилися майже стабільними. Саме тому основні просторові структури, які ми сприймаємо як семантично й естетично насичені, можна називати просторовими «архетипами».

Інфраструктура міст вже не є лише матеріальним елементом простору і стає важливою основою для розвитку спільної участі, довіри, локальної ідентичності та соціальної єдності. Зв'язок між інфраструктурними рішеннями та соціальною згуртованістю проявляється у формуванні стійких інноваційних громад на локальному рівні. При цьому ключовим фактором є соціокультурні образи, що виявляються в рамках суспільних трансформацій, багатополярного світу та посиленої потреби в гнучких і довірчих формах управління інфраструктурними проектами.

Саме у взаємодіях простору та суспільства він наповнюється значеннями, а архетипи постають як глибокі символи й моделі поведінки, закріплені в колективному несвідомому. Кожен інфраструктурний компонент – дорога, лікарня, площа чи парк – може сприйматися як носій певного архетипу, що викликає емоційну реакцію, структурує соціальні відносини та формує просторову ідентичність.

Архетипна ідея К. Г. Юнга, вдосконалена сучасними дослідниками, розглядає колективну поведінку як прояв глибинних символічних структур, які впливають на думки, почуття й вчинки індивідів у межах певної культури. В умовах соціальних викликів, зокрема кризових, ці архетипи активізуються та починають формувати реакції спільноти на загрози. Таким чином, архетипний підхід дозволяє інтерпретувати соціальні процеси не лише як сукупність поведінкових фактів, а й як вияв колективної психічної організації, що гарантує адаптацію, стійкість та відновлення в періоди кризи.

Отже, інфраструктурні, комунальні й побутові аспекти постають не лише інженерними, а й емоційно зарядженими, символічними та культурно обумовленими. Такий підхід дозволяє детальніше усвідомити, чому конкретні урбаністичні рішення здатні значно впливати на людину, створюючи соціальну ідентичність, культурні практики та навіть моделі поведінки в міському середовищі.

Розвиток інфраструктури на основі архетипного аналізу передбачає впровадження орієнтованого на людину підходу в урбаністиці. Йдеться не лише про оновлення фізичних об'єктів, а перш за все про створення

зручного середовища, де мешканці відчуватимуть підтримку, безпеку та можливість активної участі. Така концепція потребує впровадження інструментів громадської взаємодії – зокрема, онлайн-карт ініціатив, платформ для відкритого моніторингу проєктів, а також фізичних та цифрових просторів для висловлення потреб, обговорення рішень і спільного творення. Важливим елементом цього процесу є ефективна комунікація.

Інфраструктура має набути нарративного характеру – бути не лише функціональною, а й спроможною викликати довіру, втілювати прогрес і об'єднувати громаду навколо ідеї безпечного, сучасного та спільного простору. У цьому контексті її варто розглядати через архетипи: Опікуна, який дарує комфорт; Героя, який долає труднощі; Творця, що втілює нові ідеї. Такий підхід дозволяє не просто реалізовувати зміни, а й транслювати їхню глибоку соціальну значимість.

Висновки. Отже, інфраструктуру необхідно розглядати не лише як технічний складовий простору, а як важливий елемент соціального буття спільноти. Її ефективність, гнучкість і довговічність залежать не лише від інженерних рішень чи фінансування, а й від можливості органічно вписуватися у культурно соціальний контекст, формуючи довіру, забезпечуючи відчуття безпеки, залученості та спільної відповідальності.

Успішність інфраструктурних рішень значною мірою визначається можливістю інноваційних спільнот об'єднувати локальні ініціативи, професійну експертизу та стратегічне бачення. У тих випадках, коли такі спільноти активно залучені, інфраструктура набуває не лише функціональної ефективності, а й емоційної ваги, архетипного змісту та соціальної стійкості. Натомість ігнорування їхньої ролі веде до зниження довіри, посилення соціального напруження та неефективності реалізованих проєктів.

Проєкти, розроблені за принципами прозорості, емпатії, ґрунтовного розуміння місцевого контексту та інклюзивного планування, пробуджують позитивні архетипи – Мудреця, Опікуна, Творця, Героя – і сприймаються як близькі, значущі, такі, що відповідають глибинним потребам громади. Натомість відсутність діалогу з мешканцями, ігнорування соціокультурної чутливості та слабка комунікація активують архетипи опору – Бунтаря, Стража, Повстанця – що веде до протестів, втрати довіри та делегітимізації рішень.

Архетипний аналіз дозволяє не лише зрозуміти символічну природу простору, а й виявити механізми колективної реакції на зміни – особливо важливі в умовах кризи, війни чи глибокої трансформації суспільства.

У цьому контексті інфраструктура постає як дзеркало глибинних цінностей суспільства – його страхів, надій, ідентичності – а архетипи стають ключем до формування таких просторів. Управління

інфраструктурними змінами в умовах соціальних зрушень має базуватися не лише на технічній логіці, а й на розумінні колективної психології, соціальних сенсів і практик участі. Це відкриває шлях до нових урбаністичних моделей, де інженерна точність поєднується з культурною емпатією, інновації – з емоційною глибиною, а простір – із соціальною значущістю.

Список використаних джерел:

1. Новікова М. М., Бельська Т. В., Лашкіна М. Г. Архетипіка соціальної взаємодії в публічному управлінні: комунікація між владою та суспільством. *Суспільство та національні інтереси*. 2025. № 7(15). С. 474–485. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/sni/article/view/26197/26171>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-570-2-48>

Кривцов А. О.,

*здобувач наукового ступеня доктора філософії кафедри менеджменту
Національного університету кораблебудування
імені адмірала Макарова
м. Миколаїв, Україна*

МЕНЕДЖМЕНТ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У РОЗВИТКУ ВЕТЕРАНСЬКОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Сучасний етап розвитку українського суспільства характеризується посиленням уваги до соціальної інтеграції ветеранів війни, які повертаються до мирного життя. В умовах післявоєнної відбудови саме ветеранське підприємництво стає важливим чинником соціально-економічного відновлення держави, розвитку громад та формування нової культури відповідального бізнесу. У цьому процесі особливе значення набуває менеджмент соціокультурної діяльності, який забезпечує гармонійне поєднання економічних, соціальних і культурних аспектів розвитку ветеранських ініціатив.

Менеджмент соціокультурної діяльності – «це система управління, спрямована на організацію, планування, координацію та контроль процесів, що забезпечують розвиток соціальних і культурних компонентів суспільного життя. Його мета – сприяти формуванню позитивного соціокультурного середовища, яке підтримує соціальну згуртованість, духовні цінності та культурну ідентичність» [1].